

**PROGRAM PER MENAXHIMIN E
INTEGRUAR
TE ZJARRIT BAKTERIAL
ERWINIA AMYLOVORA**

Plotësimi i kuadrit ligjor

Ligj per sherbimin fitosanitar

Rregullore mbi masat karantinore

Regullore e veçante per zjarrin bakterial

Familjarizimi me njohuritë mbi sëmundjen.

- **Njohja e simptomave (gjate vegjetacionit, ne vjeshte-dimer)**
- **Infektimi dhe përhapja (kushtet e motit, era, insektet, zogjte, veglat e krasitjes, ujitja ne forme shiu ne fidanishte, materiali mbjelles, bujtesit e eger, varjetete qe lulezojne gjate dhe vone).**

Monitorimi i sëmundjes

Monitorim i vazhdueshem; pemet meme, pemtoret ne prodhim, parqet dhe fidanishtet-prioritet

Detyra ndaj rrezikut

Kontroll i importeve (materiali mbjelles)

Ç'rrenjosje ne vatrat e reja

**Ndergjegjesimi dhe pergjegjesia e
fermereve**

Parandalimi

* Zjarri bakterial perben alarm; çdo dyshim duhet te njoftohet ne Sherbimin Fitosanitar te Ministrise Bujqesise, rasti duhet te konfirmohet, vatra e re eleminohet.

* Bimet bujtese *Rosaceae* duhet te evitohen ne parqet zbukuruese

* Mbjelljet e reja behen me fidane te çertifikuar per pasterti nga semundja. Inspektim i fidanishteve Qershor-Shtator.

• Inspektimi sistematik (vigjilence, njohje e mire e shenjave te semundjes, kontrolli i pemeve meme, copav bimeve zbukuruese, etj. sidomos ne klime te favorshme per semundjen).

Masa kufizuese te integruara

- * Pastrimi i indeve te infektuara me krasitje ne periudhe qetesie
- * Dezinfektimi i veglave prerese–pas çdo peme, rrjeshti, pemtoreje
- * Programi i trajtimeve:
“kur duhet të trajtoj”, “me çfarë të trajtoj?”

Vendimi merret kur kombinohen keta faktore:

- Eshtë i pranishëm burimi i infeksionit,
- Bima eshte ne faze te ndjeshme,
- Klima favorizon semundjen.

Produktet mbrojtese

- Kriprat e bakrit (1 gr Cu metalik/liter uje)
- Streptomicina: 200 ppm.
- Plantomicina 100 ppm.
- Firestop 300 ppm
- Aliete 3000 ppm
- Ekstrakte bimore
- Pseudomonas fluorescens – BlightBan
- Myco-Sin
- Biopro, etj.

Praktika te mira te rritjes se bimes

- Zgjedhja e nen sharteses dhe mbisharteses rezistente
- Frenimi i rretjes se shpejte te bimes
- Evitimi i pleherave azotike qe e çlirojne ngadale ate.
- Rregullatoret e rritjes (frenues- prohexadione Ca)
- Nxitja e sistemeve mbrojtese ne bime (Bion, Actigard)

PROGRAM VJETOR VEPRIMI

PROGRAM VJETOR VEPRIMI

1. Dhjetor - Shkurt

- Pas rënies së gjetheve, vrojtoni të gjitha pemët në pemtore, bimët strehuese të egra fqinje për kanceret dimërues të pa zbuluar në pemët e reja .Degët e infektuara janë të dallueshme sepse gjethet e prekura mbeten mbi pemë edhe për disa kohë pas rënies natyrale të atyreve normale.
- Krasitni dhe hiqni të gjitha degëzat, lastaret thithake qe dalin nga deget kryesore ose baza e trungut dhe degët e thara ose të vyshkura e të djegura. Shkulini pemët me prekje ne rung; si dhe bimet e egra strehuese te prekura rreth e qark bllokut tuaj. Digjeni të gjithë materialin e prerë të prekur.
- Nëse do të krijoni një pemtore të re dhe planifikoni të blini fidanë, copa etj.vrojtojini me shume kujdes ato. Nëse nuk jeni të sigurtë për rezultatin e vrojtimit dërgoni një kampion për analize në laboratorë të specializuar.
- * Kryeni trajtime kimike me Lëng bordolez 2-3 % + 1 % vajra minerale.

2. Mars - Korrik

- Ndërkohë që pemët çelin gjethe dhe lule, vrojtoni për degë ose luleri të thara ose të vyshkura. Pritini kur i shihni dhe digjini ato.
- Në rast se gjatë vegjetacionit, ka stuhi të forta, shira të rëndë, breshër, ngrica të vonshme etj., që shkaktojnë plagë mbi bimë; trajtimi kimik me Lëng bordolez 1 % i menjëhershëm pas tyre (por jo kur duket dëmi).
- Trajtime të tjera me Lëng bordolez 1 % (ose preparate të tjera bakri në doza ekuivalente). Kujdes,; preparatet e bakrit në disa kultivarë mollësh e dardhësh japin fitotoksicitet, fenomenin e ndryshkut në frutat e rinj.
- Kontrolloni me kujdes për praninë e shenjave të sëmundjes në pemët mëmë nga ku mendoni se do të nxirrni (ose do të blini) sytha për shartim.
- Kontaktoni me Shërbimin e Mbrojtjes së Bimëve dhe raportoni çdo konstatim të zjarrit bakterial, qofte dhe ne bime te egra strehuese perreth bllokut tuaj.

3 Gusht - Nentor

* Vrojtani të gjithë murrizet ose bimët e tjera strehuese të egra rreth qark që herët në Gusht, para se të fillojë ndryshimi natyral i ngjyrës së pjesëve vegetative.

Vazhdoni inspektimin e pemëve. Shkulini ato nëse janë të prekura në më shumë se 3 pika të shpërndara në kurorë ose kanë plagët kanceroze të sëmundjes në trung. Digjeni të gjithë materialin drusor të prerë ose të shkukur.

Nëse do të mbillni një pemtore të re Janarin që vjen, nëse mundeni, kontrollojini fidanët që do të blini për prekjen nga sëmundja, që tani, kur janë ende në fidanishte.

* Vrojtimi dhe kontrolli i tanishëm duket se është më i sigurtë se një analizë e një kampioni që mund të kryhet gjatë blerjeve në dimër; ai gjithmonë do të jetë i kufizuar rreth kampionit të testuar, që nuk mund të përfaqësojë tërësinë e kulturës.

4 Mbani mend

- Mjetet prerëse duhet të dezinfektohen me solucione dezinfektuese me bazë fenoli 3 % , alkol 70 %, ose 10 % hypochlorit natriumi.
- Mjetet më të mëdha duhet të fërkohen me furcë që përmbajnë dezinfektant për të hequr copëzat e mbetura dhe lëngun e marrë nga bima e prerë.
- Pastroni me kujdes të gjitha veglat në përfundim të ditës së punës, para dezinfektimit përfundimtar.
- Pjesët e prera të drurit lyhen me bojë vaji cilësore ose pastë me preparate bakri në përqëndrim të lartë.

Kujdes : Të gjithë dezinfektantët e fuqishëm janë të rrezikshëm dhe duhet të punohet me kujdes me ata.

Operacionet per heqien ose pastrimin e lastareve te infektuar

•Fillimisht bëni një çveshje të cekët të lëvores deri në anët e ç'ngjyrosura të lëvores. Vrojtoni për indin drunor të ngjyrosur në të kuqe-kafe pikërisht ndën lëvore, duke u zgjeruar anash lëvores së ç'ngjyrosur. Nëse indi drunor i ngjyrosur është present, trajtojeni atë si zjarr bakterial.

Tani dezinfektojeni thikën tuaj, dhe :

Bëni një prerje të vogël në pjesën e shëndoshë disa cm më poshtë kufirit të lëvores së ç'ngjyrosur. Vazhdoni të prisni në drejtim të zonës së sëmurë për të përcaktuar madhësinë e ngjyrimit.

Tani dezinfektoni thikën tuaj, dhe:

Në se diametri i degës është më i vogël se 25 mm, priteni atë 30 cm ndën kufirin e indit të ngjyrosur. Në se diametri është më i madh se 25 mm priteni atë 60 cm ndën kufirin e indit të ngjyrosur. Në se pjesa e ngjyrosur është në trung ose në degën kryesore por brënda një distance prej 60 cm nga trungu; shkuleni të gjithë pemën ose shkurren,

Tani digjeni të gjithë materialin e infektuar ; dhe dezinfektojeni thikën tuaj përsëri. (Përdorni solucionet e përmendura më sipër).